

Beleidsnota Kunst en Cultuur
Gemeente IJsselstein, 2021

kunst (de; v; meervoud: kunsten)

1 verkregen vaardigheid in het een of ander: *de kunst van het koken*

2 het vermogen om schoonheid te scheppen en esthetisch genot op te wekken: *de schone kunsten*

3 kunstwerken

4 vaardigheid, handigheid: *dat is geen kunst is* eenvoudig; *een koud kunstje* iets gemakkelijk; *de kunst verstaan om ...* de bijzondere manier beheersen om iets te verrichten of tot stand te brengen; *uit de kunst* geweldig

5 rare streek; = frats

cul • tuur (de; v; meervoud: culturen)

1 het geheel van normen, waarden, tradities, regels, kunstuitingen enz. van een land, volk of groep; = beschaving: *eetcultuur, wooncultuur*

2 (meervoud: ook *cultures*) verbouw van gewassen: *grond in cultuur brengen* voor landbouw gaan gebruiken

3 op voedingsbodem gekweekte bacteriën

Inhoud

Voorwoord

Leeswijzer

Het belang van kunst en cultuur
Uitgangspunten Ministerie OCW
Lokale ontwikkelingen

Deel I Ambities

1. Kunst en cultuur inclusief
2. Talentontwikkeling
3. De kracht van samen

Deel II Routeplan

1. Een sterke basisinfrastructuur
2. Cultureel ondernemerschap

Tot slot

Voorwoord

Kunst en Cultuur biedt ontelbare mogelijkheden voor inwoners om zich te uiten, geïnspireerd te raken, talenten te ontwikkelen, te vermaken en om elkaar te ontmoeten. Kunst en Cultuur kent dan ook vele verschijningsvormen, van theater, musea en literatuur tot cultuur-historisch erfgoed, urban culture en modern art. Cultuur is van grote waarde van de stad en is van meerwaarde voor de uitdagingen in het sociaal domein.

Kunst en Cultuur is van invloed op het welbevinden van inwoners, op het woon- en leefklimaat en de promotie van de stad. Met het subsidiëren en ondersteunen wordt beoogd iedere inwoner actief of passief deel te laten nemen aan Kunst en Cultuur in IJsselstein.

Met dit beleidsplan willen we ervoor zorgen dat Kunst en Cultuur iets is van en voor alle 34.000 inwoners van IJsselstein.

Met dit beleidsplan worden de ambities en de uitwerkingslijnen geformuleerd om de toegankelijkheid, aantrekkelijkheid en financierbaarheid van culturele voorzieningen in IJsselstein te borgen.

Dit beleidsplan bestrijkt een periode van 8 jaren, waarin we met de culturele partners bouwen aan een toekomstbestendig palet van culturele voorzieningen.

Mark Foekema
Wethouder Kunst en Cultuur

Leeswijzer

Deze beleidsvisie geeft uitwerking aan de ambities van de gemeente IJsselstein op het gebied van kunst en cultuur voor de periode 2021 - 2029.

Deze ambities zijn geformuleerd in samenspraak met de culturele partners, raadsleden en ambtelijke medewerkers van het team sociaal. Daarnaast zijn de ambities ingegeven vanuit de landelijke trendrapportages van het ministerie OCW (Raad van Cultuur).

Deel 1: De beleidsvisie is gestoeld op een drietal ambities, deze kunt u teruglezen in deel 1. Deze ambities zijn doorvertaald in beleidsdoelstellingen.

Deel 2: Om de beleidsdoelstellingen te realiseren werken we met een aantal uitvoeringsstrategieën. Die u vindt in deel 2 het routeplan.

Het belang van kunst en cultuur

Het belang van kunst en cultuur

Het Ministerie van OCW heeft een aantal nieuwe uitgangspunten geformuleerd voor het Cultuurbeleid 2021 – 2024. Deze vier uitgangspunten zijn ook meegenomen in het totstandkomingsproces van dit beleidsplan.

Verbreding en vernieuwing

Om het draagvlak voor cultuur te versterken wordt er meer ruimte geboden aan genres die een breder, gevarieerder publiek bereiken (o.a. urban arts). Verbreding en vernieuwing is een noodzaak om het culturaanbod bij de tijd en aantrekkelijk voor de gehele bevolking te houden.

Een sterke cultuursector

Het Rijk werkt aan een eerlijke beloning en goede arbeidsvoorwaarden in de cultuursector. Hiervoor worden sectorbrede maatregelen op landelijk niveau genomen. Hiernaast benoemt het Rijk nadrukkelijk de onderschrijving van de Fair Practice Code, de Governance Code Cultuur en de Code Culturele Diversiteit als subsidievoorwaarden.

Cultuur van en voor iedereen

Samen met lokale overheden wil het Rijk cultuur voor zoveel mogelijk mensen betekenis geven. Dit door cultuur te bevorderen die uitnodigend en laagdrempelig is. Het Rijk richt zich hierbij op cultuurparticipatie (combi met zorg en welzijn, ouderen), immaterieel erfgoed (gebruiken, feesten en ambachten) en cultuuronderwijs (gelijke kansen, integraal cultuuronderwijs en curriculumherziening).

Cultuur is grenzeloos

Het belang van internationale uitwisseling van cultuur voor een meer open blik op de wereld, de ontwikkeling van talenten en de rijkdom van geest. Het buitenland heeft grote belangstelling voor onder meer Nederlandstalige literatuur en erfgoed.

De gemeente is in 2015 verantwoordelijk geworden voor taken in het sociaal domein. Het is interessant wat Kunst en Cultuur hierin kan betekenen. Het kan een manier zijn om niet enkel te kijken vanuit het perspectief zorg en ondersteuning, maar juist vanuit talentontwikkeling en cultuurparticipatie.

Het belang van kunst en cultuur

Ook op lokaal niveau zijn er de afgelopen periode ontwikkelingen geweest die van invloed zijn op het nieuwe Kunst en Cultuur beleid.

Zo zijn gemeenten in 2015 verantwoordelijk geworden voor **een aantal complexe taken in het sociaal domein**. Met name op het gebied van Wmo, Jeugdzorg en de Participatiewet heeft dit geleid tot een palet aan voorzieningen die gemeenten kunnen inzetten voor inwoners van jong tot oud. We zien dat juist dragers als cultuur en sport een belangrijke rol kunnen spelen bij de mate van zelfredzaamheid, zelfontwikkeling en ontplooiing van inwoners. En dus niet vergeten mogen worden bij het bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners.

Het is interessant te onderzoeken wat kunst en cultuur hierin kan betekenen. Door juist persoonlijke vraagstukken te benaderen vanuit behoeften, mogelijkheden, talenten en kansen in plaats van uit zorg en ondersteuning.

Daarnaast is de afgelopen periode met de **COVID-19 uitbraak** in Nederland, de cultuursector hard geraakt. En is het culturele leven voor ruim een jaar stil komen te liggen. Culturele instellingen hebben vanwege de lockdowns naar alternatieve mogelijkheden gezocht om inwoners en leden te bereiken met voorstellingen, collecties en manieren om zich kunstzinnig en / of cultureel te uiten. Dit betrof niet alleen IJsselstein maar alle gemeenten in Nederland. Om het publiek te blijven bereiken werden ook nadrukkelijk digitale middelen ingezet. De creativiteit en innovatiekracht die in deze erbarmelijke tijd tot uitdrukking is gekomen willen we vasthouden.

Digitale diensten kunnen ondersteunend werken bij het bereiken van een grotere en meer diverse doelgroep bezoekers.

Dee | Ambities

1 Kunst en Cultuur inclusief

1 Kunst en Cultuur inclusief

Kunst en Cultuur van iedereen en voor iedereen!

Wij streven naar een kwalitatief goed, divers, laagdrempelig en samenhangend kunst en cultuur aanbod voor de inwoners en bezoekers van IJsselstein. Iedereen moet de mogelijkheid hebben om op laagdrempelige wijze kunst en cultuur te beleven, eraan deel te nemen of te maken.

Wanneer we het hebben over inclusiviteit en diversiteit binnen het kunst- en cultuurveld betreft het enerzijds het bereiken van alle inwoners en anderzijds een divers en inclusief aanbod van culturele instellingen.

Qua bereik streven we naar een verbreding waarbij een laagdrempelige toegang voor alle inwoners is geborgd ongeacht afkomst, leeftijd, politieke voorkeur, sociale klasse en lichamelijke of verstandelijke beperking.

Culturele instellingen vragen wij oog te hebben voor inclusiviteit en diversiteit door onder andere een verscheidenheid aan ideeën, ervaringen en eigenschappen te laten zien op het gebied van personeel, programmering, publiek en partners.

Qua bereik en laagdrempeligheid is er nog een wereld te winnen. Met name jongeren en inwoners met een migratie-achtergrond zijn niet altijd goed zichtbaar in de kunst en cultuur wereld. Kinderen worden via educatieprogramma's en dansscholen best goed bereikt, maar na de schoolperiode krijgt het vaak geen follow-up.

Voor de inwoners met een migratie-achtergrond is het belangrijk om ook oog te hebben voor cultuurmakers. Dan is er echt sprake van integratie van kunsten en cultuur. Niet alleen de toegankelijkheid voor deze doelgroep is van belang, maar juist ook het creatieve vermogen te zien en het podium te bieden.

Maatschappelijke participatie

Kunst en cultuur biedt enorme kansen voor maatschappelijke participatie van ouderen die bepaalde ondersteuningsbehoeften hebben. Zoals tegenwoordig welzijn op recept een bekender begrip wordt (voorliggende voorzieningen in plaats van zwaardere hulp of zorg) biedt 'kunst op recept' ook kansen voor de doelgroep ouderen. We zien dit als een waardevolle ambitie om nader uit te werken met elkaar.

1 Kunst en Cultuur inclusief

Integrale programmering in community projecten

Kunst en cultuuruitingen moeten niet enkel in de binnenstad plaatsvinden, neem juist de wijken als podium voor kunst en cultuur. Hierdoor wordt de laagdrempeligheid voor inwoners om deel te nemen vergroot en kunnen meer doelgroepen bereikt worden. Dit vraagt een meer integrale benadering. Zo kan een programma bestaan uit een voorstelling of tentoonstelling met nabespreking en als een community project van de wijk. Ieder onderdeel trekt publiek, waarmee het bereik van een artistiek product groter is. Dit soort integrale programma's kunnen in wijkcentra of scholen plaatsvinden; een plek waar kunst en cultuur samenkomt met welzijn en ontmoeting om vanuit daar iets voor de wijk en haar inwoners te betekenen en het bereik te vergroten.

Beleidsdoelen

- Kunst en Cultuur is voor iedereen toegankelijk. Het culturele aanbod is inclusief en spreekt inwoners en bezoeker van alle leeftijden en culturele achtergronden aan
- Er is aandacht voor bereiken van nieuw publiek
- We stimuleren deelname aan kunst en cultuur om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan blijven doen

Rol gemeente

- Integraal werken binnen gemeentelijke beleidsterreinen om kunst en cultuur sterker te verankeren als kans tot maatschappelijke participatie binnen het sociaal domein.
- Faciliteren en mogelijk maken van initiatieven.
- Voorwaarden stellen bij subsidieverlening om de inclusiviteit en diversiteit te bevorderen.
- Voorwaarden stellen bij subsidie om als Kunst en Cultuur wat terug te doen voor de buurt / wijk (Return on Investment)

Rol culturele partners

- Middelen inzetten om de inclusiviteit en diversiteit van het cultuuraanbod te vergroten
- Inwoners die nu nog niet mee doen meer verleiden tot kunst- en cultuurbeleving.
- Samenwerking intensiveren met culturele partners en met welzijnspartners.
- Inzet op inclusiviteit door bijvoorbeeld een prikkelarme dag tijdens evenement, een herinneringsproject in museum, een gebarentolk bij voorstelling, etc.

2 Talentontwikkeling

2 Talentontwikkeling

Cultuur zet aan tot denken en geeft inzichten die weer kunnen leiden tot nieuwe ideeën. De culturele waarde van de samenleving wint aan kracht wanneer cultuureducatie, het makerschap en het uiten van kunst en cultuur naadloos op elkaar aansluiten. In feite heb je het dan over ‘talent in actie’. Los van leeftijd willen we kunst en cultuur een stevigere plek geven in de talentontwikkeling van zowel jong als oud.

De makers en gebruikers van de toekomst

Deelnemen aan cultuur begint vaak met het breed kennismaken met professionele kunst van goed niveau. Hier beginnen we zo vroeg mogelijk mee door het bieden van cultuureducatie door de scholen samen met de culturele partners.

Talentontwikkeling kent vier fases: kennismaken, ontwikkelen, bekwamen en excelleren. De kennismaking en de verwondering kan bij kinderen zorgen voor verdere ontwikkeling. Niet alleen het resultaat doet ertoe, maar juist het proces van kunst en culturele vorming is van belang. Deze manier van vormen kan bijdragen aan de mate waarin kinderen zich kunnen uiten en hun blik op de wereld verruimen.

Urban arts, crossovers en visuele kunst

Het is belangrijk dat jonge talenten ook de kans krijgen om nieuwe ontwikkelingen zoals Urban arts (verzamelnaam voor kunstvormen die voortkomen uit straatcultuur zoals break- en streetdance, vogue, hiphop, spoken word, graffiti, etc.), crossovers en visuele kunsten in gang te zetten en nieuwe technieken te gebruiken. Zij zijn in staat om een impuls te geven aan het culturele palet in de stad. We willen ruimte bieden aan jonge talenten om te kunnen experimenteren. Een fysieke plek voor deze jonge talenten en nieuwe kunstvormen is van belang. We willen ook de aanwezige podia in de stad oproepen om podia in te zetten voor urban arts.

Beleidsdoelen

- Er is een goed cultuuraanbod voor het onderwijs in samenwerking met de culturele partners.
- Talentvolle kunstenaars (gevestigde of nieuwe kunstuitingen) kunnen zich ontwikkelen en presenteren in onze gemeente en regio.
- Bewustwording bij jongeren dat kunst en cultuur een plek heeft in het leven en dat het een middel kan zijn om jezelf beter te uiten en mee te kunnen doen.

2 Talentontwikkeling

Rol gemeente

- Integraal werken binnen gemeentelijke beleidsterreinen om kunst en cultuur in te zetten als middel dat bijdraagt aan de ontwikkeling, ontplooiing en het geloof in eigen kunnen bij jeugdigen.
- Nieuwe initiatieven / kunstuitingen mogelijk maken door hen te faciliteren in.
- Voorwaarden stellen bij subsidieverlening aan bestaande culturele partners om de talentontwikkeling van alle inwoners te bevorderen.

Rol culturele partners

- Meer inzet op talentontwikkeling en integrale programmering samen met andere culturele partners waaronder ook nieuwe initiatieven.
- Beschikbaar stellen van podia en tentoonstellingsruimtes voor nieuw talent.
- Samenwerking intensiveren met culturele partners en met welzijnspartners.
- De kennismaking met nieuwe vormen van kunst en cultuur vergroten, door bijvoorbeeld open dag(en) te organiseren met workshops die gegeven worden door mix van nieuwe talenten, gevestigde culturele partners en anderszins.

3 De kracht van samen

3 De kracht van samen

Het culturele veld kenmerkt zich door een stevige basis van culturele en kunstzinnige partners die een belangrijke rol spelen in de IJsselsteinse samenleving. Deze culturele partners hebben vanzelfsprekend de focus op de eigen kunst- of cultuuruiting in bijvoorbeeld programmering en cultuuraanbod. Dit is ook de kern van waaruit zij betekenis geven aan kunst en cultuur in IJsselstein.

Vaker en intensiever samenwerken tussen culturele partners onderling alsook tussen culturele partners en het onderwijsveld, welzijnspartners of lokale ondernemers, kan betekenisvol zijn. Door te komen tot bijvoorbeeld gezamenlijke (culturele) arrangementen kan het publieksbereik vergroot worden en kan er ook geëxperimenteerd worden met nieuwe vormen van kunst- en cultuuruitingen.

Culturele partners zoeken naar een platform om hun uitingen te kunnen tonen. Wat we belangrijk vinden is een cultureel platform waarin ieder zijn kennis en kunde heeft en elkaar weet te vinden.

Werk ook samen met de unusual suspects, partners die gebruik maken van cultuurhistorische gebouwen. Voorbeeld samenwerking met kerken.

Beleidsdoelen

Samenwerken en verleiden: samen nadenken als culturele partners en kom hierbij uit je comfort zone.

Rol gemeente

- Voorwaarden om samenwerking te bevorderen via subsidieregels door culturele arrangementen tussen ten minste 2 à 3 verschillende type partners te belonen.

Rol culturele partners

- Op zoek gaan naar vormen van samenwerking tussen partners om daarmee een bredere doelgroep te bereiken en te binden, om van elkaar te leren door elkaars expertise en kennis te gebruiken.

Deel I | Routepian

1 Een sterke basisinfrastructuur

De gemeente IJsselstein heeft een goede en stevige basis van culturele en kunstzinnige partners en initiatieven. We willen doorbouwen op deze stevige basis en leggen de komende periode een aantal accenten die hiervoor zijn beschreven zoals het verbreden van het publieksbereik door een meer divers en inclusief aanbod toegesneden op de actuele behoeften uit de samenleving. We borgen de toegankelijkheid en laagdrempeligheid van deelname aan kunst en cultuur is geborgd. En zien toe dat het bijdraagt aan het bevorderen van de maatschappelijke participatie voor zowel oud als jong. En ook zien we kunst en cultuurdeelname als een middel om andersoortige (ondersteunings)behoeften te voorkomen. Dit doen de kunst- en cultuurpartners samen onderling en met partners uit het onderwijsveld, het welzijnsveld en ondernemers (of anderszins). Juist door het hebben van een stevige basis aan culturele en kunstzinnige instellingen zien we mogelijkheden om hierop door te bouwen. Hiernaast onderschrijven we de Governance Code Cultuur en geven hierbij culturele partners ruimte en vertrouwen. We gaan uit van een code die past bij de maat van de partners.

Wat gaan we doen voor een sterke basisinfrastructuur

- We stellen deze visie vast voor een periode van 8 jaren en bieden daarmee zekerheid op de ambities en routekaart die we voor ogen hebben. Hiernaast geven we partners in de basisinfrastructuur zekerheid door meerjarige subsidie-afspraken te hanteren. Dit vermindert bureaucratie en regeldruk.
- We gaan de bepalingen uit de Governance Code Cultuur toepassen bij alle culturele partners die subsidie ontvangen. Hierbij hanteren we het principe ‘pas toe of leg uit’.
- Bij een sterke basisinfrastructuur hoort ook ruimte voor nieuwe initiatieven en experiment. Daarom stimuleren en faciliteren we waar mogelijk ruimte voor deze nieuwe kunstuitingen (urban arts, crossovers, etc.).
- Intensivering van de samenwerking en arrangementen tussen culturele partners, nieuwe initiatieven en andere partners versterkt de basisinfrastructuur. We houden rekening met de mate van samenwerking bij de verdeling van de subsidiemiddelen.

2 Cultureel ondernemerschap

Cultureel ondernemerschap is een wezenlijk onderdeel van cultuurbeleid. We vinden het belangrijk dat deelname aan kunst en cultuur laagdrempelig en toegankelijk is voor alle inwoners. Daarom moedigen we cultureel ondernemerschap van harte aan, maar zijn we ons ook van bewust dat dit nooit de subsidie mag vervangen. Wanneer we het hebben over cultureel ondernemerschap, betreft dit cultureel, maatschappelijk en zakelijk rendement. We verwachten van culturele partners dat er een gezonde financiële huishouding nagestreefd wordt, waar ondernemerschap onlosmakelijk bij hoort. Waar de bedrijfsvoering bestaat uit een mix van subsidiegelden én particuliere middelen. En waar ook aandacht is voor het continu vernieuwen en actualiseren van het aanbod en de programmering, het maatschappelijk draagvlak en transparantie. Hierbij horen ook de mogelijkheden van digitalisering voor het bereiken van nieuwe doelgroepen en het bouwen van online communities.

Wat gaan we doen voor cultureel ondernemerschap

- Het stimuleren van cultureel ondernemerschap met een gezonde mix van subsidiegeld en particulier geld dat bewijst dat iets ook waarde heeft in het oog van betrokkenen.
- Het stimuleren van vernieuwende en creatieve arrangementen om de samenwerking, de inclusiviteit, de laagdrempeligheid en toegankelijkheid van kunst- en cultuuraanbod te vergroten. Dit kan eventueel door een cultuurmakelaar (of inzet van een combinatiefunctionaris cultuur).
- Het bieden van ondersteuning aan culturele partners vanuit bijvoorbeeld het ondernemersloket, lokale ondernemers en/of hoger onderwijs, hoe ondernemerschap een plek te geven in de bedrijfsvoering.

Tot slot

Samen met de gevestigde culturele partners alsook met de makers van de toekomst zetten wij ons in om verdere uitwerking en inkleuring te geven aan de ambities en strategieën zoals neergelegd in dit beleidsplan.

Een kunst- en cultuuraanbod dat zich kenmerkt door meer diversiteit, een groter publieksbereik en een betere toegankelijkheid.

Het deelnemen aan uitingen van kunst- en cultuur door zowel jong als oud, waardoor zij (weer) meer en beter kunnen participeren in de maatschappij.

Wij hopen dit samen te doen en in de gezamenlijkheid ook de creativiteit en innovatiekracht van partners naar boven te brengen wat ten goede komt aan de inwoners van IJsselstein. Zodat kunst en cultuur iets is van iedereen, van alle inwoners.

Beleidsnota Kunst en Cultuur

Gemeente IJsselstein, 2021